Нотаріусом може бути громадянин України, якому присуджено ступінь вищої юридичної освіти не нижче магістра, який володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», має стаж роботи у сфері права не менш як шість років, з них помічником нотаріуса або консультантом державної нотаріальної контори - не менш як три роки, склав кваліфікаційний іспит і отримав свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю [8, с.21]. Отже, після аналізу законодавства стає очевидно, що шлях до бажаної професії може бути дуже довгим.

Юрист стикається з багатьма перешкодами на своєму шляху ще під час навчання: насичений графік, невпевненість у своїх знаннях, бажання не вивчати суху теорію, а займатися реальними юридичними кейсами. Для переходу від підготовки до практики випускнику необхідно виконати встановлені законодавством вимоги для опанування правничих професій, набути практичних знань та досвіду, саме тому перше працевлаштування є особливим на початку тернистого шляху молодого правника.

**Яковлєва Є.А., здобувач**
**Науковий керівник: Щерба В. М., к.ю.н, доцент**
**Національна академія внутрішніх справ,**

## ШІ-ЯК ЗАГРОЗА ДЛЯ ЮРИСТА

Стрімкий розвиток та впровадження генеративного штучного інтелекту в юридичну практику створюють масштабну трансформацію ринку правових послуг. Поряд із підвищенням ефективності та автоматизацією рутинних процесів, інтеграція систем штучного інтелекту викриває низку серйозних викликів та загрожує системній стійкості класичної юридичної професії.

Однією з головних загроз є ризик порушення адвокатської таємниці, захисту персональних даних та конфіденційності. Використання публічних хмарних моделей штучного інтелекту для аналізу судових справ або складання процесуальних документів створює загрозу витоку персональних даних та передачі закритих відомостей клієнта третім особам чи серверам розробників. Відсутність чітких законодавчих механізмів захисту інформації, обробленої штучним інтелектом, ставить під сумнів дотримання суворих вимог адвокатської етики щодо захисту конфіденційних даних. Юристам рекомендується обов'язково анонімізувати дані перед введенням у ШІ-системи та застосовувати захищені корпоративні інструменти.

Крім того, критичною проблемою залишаються «галюцинації» штучного інтелекту, які ведуть до деградації якості юридичної аналітики. Генеративні моделі працюють за принципом імовірнісної генерації тексту і схильні створювати дезінформацію, вигадуючи неіснуючі норми законів, номери справ та судові висновки. Подання юристами до суду документів із фейковими посиланнями спричиняє процесуальну відповідальність, штрафи та дисциплінарні стягнення за неналежне виконання професійних обов'язків. Тому обов'язковим є використання перевірених платформ та детальна верифікація першоджерел [10, с.21].

Автоматизація рутинних завдань провокує трансформацію ринку праці та порушує питання, чи витіснить ШІ адвокатів у майбутньому. Автоматичний аналіз договорів, нормативної бази та первинне складання позовів мінімізують потребу в молодшому юридичному персоналі. Це руйнує класичну систему підготовки кадрів: оскільки виконання рутинних завдань історично слугувало базою для навчання молодих фахівців, перекладення цих функцій на алгоритми створює ризик дефіциту кваліфікованих експертів у майбутньому [10].

Важливими є й етичні виклики, пов'язані з розмиванням професійної відповідальності. Штучний інтелект не володіє правосвідомістю і не є суб'єктом права, тому він не може бути носієм професійного судження. Підписуючи процесуальний документ, юрист приймає на себе повну відповідальність за його зміст. Надмірна довіра до алгоритмів підриває роль юриста як незалежного мислителя та критичного оцінювача обставин справи. Крім того, непрозорість прийняття рішень штучним інтелектом (проблема «чорної скриньки») ускладнює перевірку об'єктивності його висновків та породжує ризики алгоритмічного упередження.

Додаткову загрозу становить несанкціоноване надання правової допомоги та поява автономних юридичних чат-ботів для громадян, що створює ризик масового отримання некваліфікованих правових порад. У разі отримання помилкової чи шкідливої юридичної поради особа позбавлена можливості притягнути алгоритм до цивільно-правової чи дисциплінарної відповідальності.

Таким чином, штучний інтелект виступає фактором суттєвої дестабілізації професії юриста. Основними загрозами залишаються витоки конфіденційної інформації, юридичні помилки через «галюцинації», депрофесіоналізація молодих кадрів та невизначеність етично-правової відповідальності. Для мінімізації цих загроз необхідне дотримання чітких рекомендацій із безпечної роботи із ШІ та обов'язкове збереження людського контролю [11, с.21].

Підводячи підсумки, варто зазначити, що штучний інтелект не слід сприймати як фактор безпосередньої ліквідації юридичної професії, однак він виступає потужним джерелом системної дестабілізації для класичного ринку правових послуг. Основні загрози від впровадження генеративних алгоритмів лежать не стільки в площині прямої заміни юриста, скільки в площині юридичної відповідальності, етики та захисту інформації.

Головними ризиками використання штучного інтелекту у сфері права сьогодні є:

1. Загроза витоку конфіденційної інформації: Передача клієнтських даних та матеріалів справ у публічні хмарні ШІ-сервіси ставить під загрозу дотримання адвокатської таємниці та вимог законодавства про захист персональних даних.

2. Процесуальні ризики через «галюцинації» ШІ: Генерація алгоритмами вигаданих норм, неіснуючих судових рішень чи викривлених прецедентів створює загрозу подання до суду недостовірних документів, що призводить до штрафів, дисциплінарних стягнень та втрати професійної репутації.

3. Депрофесіоналізація та кадровий дефіцит у майбутньому: Перекладення рутинних завдань (аналіз договорів, первинний пошук практики) на алгоритми скорочує потребу в помічниках та молодших юристах, руйнуючи традиційну систему практичного навчання молодих фахівців.

4. Розмивання професійної та етичної відповідальності: Штучний інтелект не є суб'єктом права і не має правосвідомості. Надмірна довіра до алгоритмів підриває незалежне фахове судження юриста, який підписом під документом приймає на себе повну відповідальність за його зміст.

5. Некваліфікована правова допомога: Масове використання громадянами автономних юридичних чат-ботів без залучення фахівця створює ризик отримання хибних порад, за наслідки яких, ніхто не несе цивільно-правової відповідальності.

Таким чином, мінімізація зазначених загроз вимагає не відмови від технологій, а впровадження чітких етичних та нормативних стандартів використання ШІ у юридичній діяльності. Ключовою умовою безпечного застосування штучного інтелекту - залишається обов'язкове збереження принципу «Human-in-the-loop» (людина в контрольному контурі), за якого будь-який результат роботи алгоритму підлягає обов'язковій критичній перевірці та затвердженню кваліфікованим спеціалістом.

**Дмитрук І.Р, здобувач**
**Науковий керівник: Щерба В.М.,**
**к.ю.н, доцент, доцент кафедри кримінального права НАВС,.**
**Національна академія внутрішіх справ**

## ПЕРЕШКОДИ, З ЯКИМИ СТИКАЄТЬСЯ МОЛОДИЙ ПРАВНИК ПРИ ПЕРШОМУ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ

Професійне становлення молодого правника є важливим етапом розвитку юридичної кар'єри, оскільки саме перше працевлаштування визначає подальший напрям професійного розвитку спеціаліста. Після завершення навчання випускник юридичного закладу освіти стикається з необхідністю застосування отриманих теоретичних знань у реальних умовах професійної діяльності. Проте перехід від освітнього процесу до практичної роботи супроводжується низкою труднощів, пов'язаних із відсутністю досвіду, високою конкуренцією на ринку праці та необхідністю формування професійних навичок.